

BG05M2OP001-3.004-0001 „Нов шанс за успех“

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“

**АДАПТИРАНА УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА, КОМПОНЕНТ *ЛИТЕРАТУРА*, III ЕТАП,
ЗА ОБУЧЕНИЕ В КУРС ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ
ОТ ПРОГИМНАЗИАЛНИЯ ЕТАП НА ОСНОВНАТА СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ**

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Адаптираната учебна програма по литература за VII клас е предназначена за обучение на лица, навършили 16 години, които не са ученици. Тя е синхронизирана по отношение на теми, на компетентности като очаквани резултати от обучението и на нови понятия с учебната програма за VII клас за общообразователната подготовка по литература. Съобразена е с утвърдения адаптиран учебен план, според който обучението е 12 учебни седмици, а седмичният брой часове по български език и литература е 9 часа – общо 108 часа.

Препоръчително е следното разпределение на седмичния брой часове между двата компонента на учебния предмет: литература – 4 часа седмично; български език – 5 часа седмично.

Обучението по литература в VII клас е насочено към овладяване на диференцирани знания, умения и отношения, свързани с литературата и с изграждането на литературни и социокултурни компетентности, като акцентът е върху българската литература.

Очакваните резултати в областта на социокултурните компетентности са свързани с различаването и коментирането на норми, ценности, проблеми, конфликти, интерпретирани в художествените творби, характерни и за съвременната епоха, както и със съотнасянето им с непосредствения жизнен опит на обучаемия. Акцент се поставя върху изграждането на граждански и обществени компетентности.

Очакваните резултати в областта на литературните компетентности са свързани с тълкуването на различни като културен произход и жанр текстове.

Очакваните резултати в областта на комуникативните компетентности са свързани с уменията за създаване и възприемане на реч както откъм смисловата ѝ, така и откъм действената ѝ страна, а също и с уменията за културно изразяване и за езиково посредничество.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
I. Българинът във възрожденския свят	Различава основни ценности и норми на българина във възрожденския свят, интерпретирани в „Стани, стани, юнак балкански“ и „Вятър ечи, Балкан стене“.	
I.1. „Стани, стани, юнак балкански“ и „Вятър ечи, Балкан стене“ (Д. Чинтулов)	Съпоставя свои ценности с ценности на българина във възрожденския свят и оценява значенията им в съответния социокултурен контекст.	

<p>I.2. „На прощаване в 1868 г.“ (Хр. Ботев)</p>	<p>Познава значението на понятието <i>лирически герой</i>. Различава и тълкува в „На прощаване в 1868 г.“ преживявания, настроения, състояния на героя.</p>	<p>лирически герой</p>
<p>I.3. Из „Немили-недраги“ (Ив. Вазов): I, II, III, V, X глава, епilog.</p>	<p>Познава значението на понятието <i>повест</i> и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Немили-недраги“. Различава и тълкува в откъсите от „Немили-недраги“ действията и развитието на героите. Обяснява функциите на предметната обстановка за изграждането на образа на човека и света в откъсите от „Немили-недраги“.</p>	<p>повест</p>
<p>I.4. „Една българка“ (Ив. Вазов)</p>	<p>Обяснява отношенията между началото и края на разказа „Една българка“ и оценява значението им за завършеността на текста. Различава и тълкува в „Една българка“ действията и развитието на героите.</p>	
<p>I.5. „Опълченците на Шипка“ (Ив. Вазов)</p>	<p>Познава значението на понятието <i>ода</i> и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Опълченците на Шипка“. Различава и тълкува в „Опълченците на Шипка“ преживявания, настроения, състояния на героя.</p>	<p>ода</p>

<p>I.6. „Българският език“ (Ив. Вазов)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на одата, проявени в „Българският език“.</p> <p>Различава и тълкува в „Българският език“ преживявания, настроения, състояния на героя.</p> <p>Идентифицира интерпретирани в „Българският език“ проблеми и конфликти, съпоставя ги със съвременността и ги свързва с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	
<p>II. Човекът в обществото – норми, ценности и конфликти</p> <p>II.1. Из „Бай Ганьо. Невероятни разкази за един съвременен българин“: „Бай Ганьо пътува“ (Ал. Константинов)</p>	<p>Различава основни ценности и норми на човека в обществото.</p> <p>Съпоставя ценности на човека в обществото и оценява значенията им в съответния социокултурен контекст.</p> <p>Различава и тълкува в „Бай Ганьо пътува“ действията и развитието на героите.</p> <p>Идентифицира интерпретирани в „Бай Ганьо пътува“ проблеми и конфликти, свързва примери за такива проблеми и конфликти с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	
<p>II.2. „Неразделни“ (Пенчо Славейков)</p>	<p>Познава значението на понятието <i>балада</i> и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Неразделни“.</p> <p>Различава и тълкува в „Неразделни“ преживявания, настроения, състояния на героя.</p> <p>Идентифицира интерпретирани в „Неразделни“ проблеми и конфликти, съпоставя ги със съвременността и ги свързва с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	<p>балада</p>
<p>II.3. „Заточеници“ (Пейо Яворов)</p>	<p>Познава значението на понятието <i>елегия</i> и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Заточеници“.</p> <p>Различава и тълкува в „Заточеници“ преживявания, настроения, състояния на героя.</p> <p>Обяснява функциите на лирическия герой в „Заточеници“ за смисловото изграждане на</p>	<p>елегия</p>

	текста.	
II.4. „По жътва“ (Елин Пелин)	Обяснява отношенията между началото и края на разказа „По жътва“ и оценява значението им за завършеността на текста. Различава и тълкува в „По жътва“ действията и развитието на героите. Обяснява функциите на пейзажа за изобразяването на човека и света в разказа „По жътва“.	
II.5. „По жицата“ (Й. Йовков)	Различава и тълкува в „По жицата“ действията и развитието на героите. Идентифицира интерпретирани в „По жицата“ проблеми и конфликти, свързва ги с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.	

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА ОБУЧАЕМИТЕ

Оценката на постиженията на обучаемите е комплексна, като включва резултатите от формираните умения на всеки обучаван да разбира художествен текст, да обработва и да извлича информация от него при изпълнение на комуникативна задача.

Резултатите от обучението по литература се отчитат въз основа на наблюдение на цялостната работа, на проследяване напредъка на всеки обучаван по време на курса при изпълнение на:

- литературни и комуникативни задачи в писмена и в устна форма
- писмен тест, който включва задачи с четири избираеми отговора, от които само един е правилен, и задачи с кратък свободен отговор.

Оценяването трябва да отразява не само равнището на показаните знания и умения, но и да провокира у всеки обучаван интерес и стремеж към познание и към обучение, да се използва като обратна връзка за диагностициране на индивидуалния напредък.

В края на обучителния курс за всеки обучаван се оформя една обща оценка по български език и литература по шестобалната система.